

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
KASIM 2019 - SAYI 135

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Editörler VEYSEL SEKMEN - R. KEMAL SUBAŞI
TUNAHAN KANICI - EMRE BOYACI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - KEMAL AYDIN
MURAT SAFRAN
Reklam HÜSEYİN GÜNEY
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicakitap.org

YÖNETİM YERİ

Alemdar Mah. Divanyolu Cad. İncili Çavuş Sokak No 9A
Sultanahmet - Fatih / İSTANBUL

BASKI VE CİLT

Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 52
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Matbaa Sertifika No 16384

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA BAYİİ

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90 - Fax. +49 221 690 589 29
avrupa@yedikita.com.tr

BATI AVRUPA BAYİİ

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergiye gönderilen yazılar, yayınlansın yahut yayınlansın iade edilmez. Dergimiz yazılar üzerinde gerekli müdahaleyi yapma hakkına sahiptir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Dergide yayınlanan yazı ve reklamların her türlü mesuliyeti yazarlarına ve sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 52 Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 15

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i t y / yedikitadergisi

Yedikitadan...

arşımızda tam manasıyla çok yüzlü, çelişkilerle dolu, tehlikeli bir kişilik var. Kimileri onu yere göğe sıdıramayıp “Müslüman âlim/aydın timsali” olarak görüyor ve öyle tanıtıyorlar.

Heybesinde onlarca maskeyle gezen bu şahsı

(ve takipçilerini) tehlikeli kılan nokta, dinde reformu savunan, dini tamir davasındaki din tahripçilerinin ortak paydası ve akıl hocaları olması.

İsmiyle nâ-müsemma Muhammed Cemalettin, ülkemizde daha çok Cemalettin Afgânî olarak bilinir. Hâlbuki o, İran doğumludur ve Şii medreselerinde tahsil görmüştür. İngilizler tarafından Anadolu Seyyid diye lanse edilir. Verdiği bir röportaja göre ise Hint asıllıdır vs...

Asıl dikkat çekici nokta; onun, peygamberliği ve hatta yaratıcıyı inkara varan fikirleri sebebiyle İstanbul'dan kovulması, fakat aynı düşünceyle Kahire'de Yahudi mahallesinde kendine bir dayanak bulup Muhammed Abduh ve Reşit Rıza gibilerini yetiştirmesidir. Üstelik buradaki birtakım masonik faaliyetleri de delillerle sabittir.

İşin özünde Afgânî, asırlardan beri süregelen haçlı zihniyetinin bir ürünüdür. Ve bizlere, “Hırsız içeriden olursa, kapıya kilit dayanmaz!” sözünü hatırlatır. O, kaleyi içten ele geçirmek için son derece iyi seçilmiş bir maşadır. Hakkındaki bilgilerin çoğunun, her daim yanında olan Batılı ajanların raporlarından öğrenilmesi, tesadüf olmasa gerektir.

Konu hakkında ciddi çalışmaları bulunan ve “gerçek” Afgânî'yi en iyi araştıranlardan biri olan Prof. Dr. Alaeddin Yalçınkaya'nın hazırladığı dosya, bu ayki kapak konumuz.

Birbirinden enteresan mevzulara yer verdiğimiz yeni sayımız vesilesiyle Mevlid Kandili'nizi tebrik eder, keyifli ve istifadeli okumalar dileriz.

içinde

s.6
AYIN GÜNÜ
MEHMED ŞEVKİ

s.8
MALUM OLA Kİ!
YUNUS EMRE BOZOK

s.10
**UZUN GAGALAR
KESKİN PENÇELERE
KARŞI**
EMRE BOYACI

s.14
ÇEŞM-İ BÜLBÜL
KAYIHAN ÇAĞLAR

s.20
ZULMETİN SESİ
CEMALETTİN AFGÂNİ
PROF. DR. ALAEDDİN YALÇINKAYA

s.34
ÂNIN HİKÂYESİ
TUNAHAN KANICI

s.36
**OSMANLI-SAFEVİ
SAVAŞLARI
BİTMİYEN
MÜCADELE**
AHMET TEMİZ

kiler

s.42
TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

s.44
**TAPINAK
KAÇIRAN
TURİST**
AHMET SARBAY

s.50
**İSİMDEN
MÜSEMMAYA**
MEHMED BAĞ

s.52
**SEMAYA AÇILAN
KAPILAR**
MUSTAFA SELİM

s.63
BERCESTE

s.64
**MESİREDEN METROPOLE
BOĞAZİÇİ**
RÖPORTAJ: TUNAHAN KANICI

s.72
TARİHTEKİLER
EMRE BOYACI

s.76
TESTGÂH
AHMET SARBAY

s.78
BULMACA
SELMAN ASLAN

السلطان
المليح
الملك
المسلح
الملك
المسلح

19 KASIM 1072

SELÇUKLU
ALTIN
ÇAĞININ
MİMARİ
SULTAN
MELİKŞAH
VEFAT
ETTİ

24 Kasım 1072

Sultan Alp Arslan'ın vefatından sonra 18 yaşında tahta çıktı.

1072-1074

Saltanatının ilk yıllarında iç mücadeleler ile meşgul oldu. Karahanlı ve Gaznelilerin saldırısı üzerine onları mağlup ederek iç huzuru tesis etti.

1081

Babasının başlattığı Anadolu fetihleri devam etti. Kutalmışoğlu Süleyman Şah emrindeki Selçuklular, İznik'i fethetti. Hatta Üsküdar sahillerine kadar ilerledi.

1092

Hicaz ve Yemen Selçuklulara bağlandı.

19 Kasım 1092

Sultan Melikşah, Bağdat yakınlarında çıktığı avdan hastalanarak döndü ve kısa süre sonra 38 yaşında vefat etti. Vefatı hakkında kaynaklarda çeşitli rivayetler bulunur. Kimine göre yediği av etinden kaynaklanan humma hastalığından vefat etmiş, kimine göre ise zehirlenerek suikaste kurban gitmiştir. Naşı, İsfahan'a götürülerek kendi medresesindeki türbeye defnedildi.

Huzur ve Güven Devri

Sultan Melikşah devri için Selçukluların altın çağı denilir. Onun devrinde ülkenin her yöresinde huzur ve güven sağlanmıştı. "Sultânü'l-âlem, es-sultânü'l-muazzam, es-sultânü'l-âdil" gibi unvanlarla zikredilen Melikşah, tedbirli, ileri görüşlü ve istişareye önem veren bir hükümdardı. Selçuklu devlet teşkilatı, onun zamanında Nizamülmülk'ün de gayretiyle mükemmel bir şekil aldı. Batınî fırkalarla şiddetle mücadele etti. Nitekim veziri Nizamülmülk de bu uğurda suikaste kurban gitti. Bağdat'ta Câmîu's-Sultan adıyla bilinen bir cami, İsfahan'da bir rasathane, çeşitli yerlerde köprü, ribat, imaret, bimaristan, hisar ve kaleler; İsfahan, Basra, Nişabur, Herat, Merv, Belh, Musul ve Taberistan'da zengin kütüphanelere sahip Nizamiye medreselerini yaptırdı. Celalî (Rumî) takvimi adı verilen güneş takvimini o hazırlattı. Hac yollarını emniyete aldığı gibi hacıların yollarda su sıkıntısıyla karşılaşmamları için kuyular açtırıp sarnıçlar yaptırmıştır.

الکھتری

Tek Seferlik Uçak

İkinci Dünya Savaşı'nın önemli aktörlerinden Amerika Birleşik Devletleri'ne, asker ve teçhizat taşımak için askerî nakliye uçağı gerekliydi. Bu sebeple anlaşmalar yapılır, Hughes Aircraft Co.'ya sipariş verilir. Fakat uçak zamanında devlete teslim edilemez, savaş biter ve proje iptal olur. Ama dünyanın gelmiş geçmiş en büyük kanat açıklığına sahip ve üretim malzemesinin çoğu ahşap olan uçan bot, H-4 (Takma ismi; Spruce Goose-Ladin Kaz) üretilmiştir artık. En azından uçtuğunu göstermek için bir defalığına bu uçak havalanır, birkaç dakika uçar ve ardından müzelik olur.
(2 Kasım 1947)

ANIN
HİKÂYESİ

SELAM

Ashab-ı Kiram'dan Sa'd bin Ubâde (r.a.) Ensar-ı Kiram'ın reisi, okur-yazar, iyi derecede yüzen ve ok atan bir sahabiydi.

Bir gün Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz, Sa'd bin Ubâde'nin evini teşrif etti. İçeriye girmeden evvel, "Esselâmü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh" buyurarak müsaade istedi. Hz. Sa'd, "Ve aleykümüsselâm ve rahmetüllahi ve berekâtüh" dedi. Fakat Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) işitmedi ve ayrı ayrı üç defa bu selamı tekrarladı. Sa'd (r.a.) da üç defa selamını aldığı halde, Resûlullah (s.a.v.) işitmedi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.) kapıdan

döndü. Arkasından Sa'd (r.a.) yetişt ve:

"Anam, babam sana feda olsun, Yâ Resûlallah! Verdiğin selamların hepsine cevap verdim. Ama sessiz söyleyerek sana duyurmadım. Bana daha çok selam vermeni ve bereketle dua etmeni çok sevdiğim, çok istediğim için böyle yaptım." dedi.

Sonra eve girdiler. Sa'd (r.a.) kuru üzüm getirdi. Resûlullah (s.a.v.) ikram edileni yedi. Bitirdikten sonra:

"Yemeğini iyiler yesin; melekler senin için istigfar ve dua etsinler, evinde oruçlular iftar etsinler." buyurdu.

Eski İran imparatorlarına "Kisrâ",
Çin imparatorlarına "Fağfûr",
Japonya imparatorlarına "Mikado",
Mısır imparatorlarına "Firavun",
Habeşistan büyük krallarına
"Necâşî", Yemen hükümdarlarına
"Tübbâ", Almanya imparatorlarına
"Kayser", Rusya imparatorlarına
"Çar", Türk hükümdarlarına "Kağan"
ve "Hakan" dendiğini...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

SÖZLERİN ASILLARI

“HURAFE”

Hurafe, cahiliye devrinde Arabistan’da, Benî Uzre kabilesine mensup bir adammış. Görünmeyen birtakım canlılar tarafından esir alınmış, içlerinde uzun zaman kaldıktan sonra serbest bırakılmış. Geri geldiğinde, gördüğü ilginç olayları, akla mantığa uymayan şeyleri anlatınca kavmi kendisini yalanlamış ve bundan sonra asılsız kabul ettikleri her söz için “Hurafe’nin sözü” demişler. Zamanla Hurafe ismi; uydurulmuş, akla ve gerçeğe aykırı bilgiler, kıssalar manasında kullanılagelmiş.

SANA SELAM VERİYORLAR

Belirli rütbede bulunan ricalin mutlaka arkalarında yahut arabalarının üstünde bir uşak bulundurmaları usulden olduğundan, askerler uşağı görünce birbirlerini ikaz ederlerdi. Ahmed Vefik Paşa, memuriyet mevkiine uşaksız gelip gitmekte olduğundan, dairesine girerken kapıda duran nöbetçi askerler aldırmadıkları hâlde, bir gün yanında uşak görünce kendisini hürmetle selamlamaları üzerine uşağına şöyle dedi: “Beni değil, seni selamlıyorlar. Sen de onlara selam ver.”

OKUR-YAZAR

Meşhur edebiyatçılardan ikisi beraber yürürlerken yanlarına yaklaşan bir dilenci: “Aç kaldım, bir sadaka verin.” diyerek yardım ister. Ediplerden biri adama: “Senin okuman yazman var mı?” diye sorar. Dilenci: “Yoktur.” cevabını verince, bu defa ahabasına döner ve şöyle der: “Hayret. Garip şey... Demek, okuması yazması olmayanlardan da aç kalan varmış!”

ZAFERİN ZEKÂTI

Sultan Üçüncü Mustafa’nın cülûsunu bildirmek üzere Viyana’ya, sonra da Prusya’ya elçi olarak gönderilen Ahmed Resmî Efendi, Kral İkinci Frederik’in karşısına çıkar. Söz arasında Frederik, Prut kenarında Baltacı Mehmed Paşa tarafından sıkıştırılan Rusya Çarı Petro ile ordusunun niçin serbest bırakıldığını derin bir esefle sorar. Bunun üzerine Osmanlı elçisi şöyle cevap verir:

“Aman dilemiş olan Rus çarını affetmek, ‘Af, zaferin zekâtıdır.’ inanişindeki Osmanlı padişahının büyüklüğüne uygun bir hareketti.”

İsimden Müsemmaya

MEHMET BAĞ

تفك-تفك

BİR SİLAH TÜFEK

Malum olduğu üzere tüfek, ateşli bir silahtır. Köroğlu'nun "Benden selam olsun Bolu Beyi'ne..." şeklinde başlayan meşhur şiirinde "Tüfek icat oldu mertlik bozuldu / Eğri kılıç kında paslanmalıdır." şeklinde zikredildiği için olsa gerek, icadı yeni zannedilir tüfeğin.

Köroğlu, Sultan Üçüncü Murad zamanında yaşamıştır. Osmanlı ordusu ise kuruluş devrinden beri tüfek kullanmaktadır. Dünyanın ilk nizamî tüfekli ordu birliklerinden biri, on dördüncü yüzyılda Osmanlı Devleti tarafından kurulmuştur.

Tüfeğin ilk olarak Çin'de yapıldığı biliniyor. Günümüzdeki tüfeklerden epey farklı olan Çin tüfeği, bir mızrağın ucuna yerleştirilmiş barut tüpünün bir mekanizma ile patlatılmasından ibaretti. Bu teknoloji yine Çin tarafından zaman içerisinde geliştirildi. Savaşlar yoluyla ülkeden ülkeye yayıldı.

Milletler, barutun namluyla bir olup mermiyi uzaklara fırlattığı bu düzenegi, kendilerine göre evirdi, çevirdi. Kimi küçük toplar yaptı, kimisi de ağır sahra topları üretti. Kimi namluya yiv koydu,

kimi tetik çekmeyi buldu. Kimi eliyle ateşledi, kimi de çakmak taşı kullandı. İnsanoğlu, el birliğiyle tüfeği bugünkü hâline kavuşturdu.

Tüfeklerin erken devirdeki hallerine şakaloz veya arkebüz denilirdi. Tüfek ise neredeyse beynelmilel bir sözcük. Farsçada "tüfeng" şeklinde kullanılan bu kelime, Rusçada "tyufyaki" olarak söyleniyor. Ruslar, tüfeği Altınordu Devleti'nden öğrenmişler. Kelimeyi de onlardan almış olabilirler.

Divânü Lügâti't-Türk'te ise "tüvek" şeklinde bir kelime var. Tarifi şöyle: "Yaş söğüt dalının kabuğu çıkartılır. Bu bir boru gibidir. İçine fındık ya da yuvarlak şeyler konur ve küçük kuşları vurmak için kullanılır."

Tüvek kelimesinin borudan çıkan "tüü" sesinden türediğini düşünebiliriz. Tüfek ise tüveğin oldukça yakın bir akrabası. Farsçada da "tuf" kelimesi boru sesi için kullanılıyor.

Bir boruya yerleştirilen merminin çıkardığı ses, zaman içinde bize "tüfek" kelimesini vermiş.

BİR SEMT

CERRAHPAŞA

İstanbul'un Fatih ilçesinde yer alan ve günümüzde adı, tıp fakültesiyle özdeşleşen bir semttir Cerrahpaşa. Semtin ismi ise Cerrah Mehmed Paşa'dan ve onun kendi adına yaptırdığı zarif külliyesinden gelmektedir.

Cerrah Mehmed Paşa, Sultan Üçüncü Mehmed'in devr-i saltanatında dokuz ay kadar sadrazamlık yapmış veziridir. Külliyesini sadarettten önce Hassa Mimarı Davud Ağa'ya inşa ettirmiştir. Külliye, zaman içinde yangınlar ve zelzeleler dolayısıyla çok zarar görmüş ve tamirattan geçirilmiştir. Günümüzde cami ile külliyenin diğer kısımları yol sebebiyle birbirinden ayrı durumdadır.

Mehmed Paşa, pek çok Osmanlı paşası gibi devşirmedir. Aslen nereli olduğunu bilmiyoruz. Enderun'da eğitim aldıktan sonra devlet katında yükselmiş ve Has Oda'da cerrahlık yapmıştır. Kısa süren bu vazifenin ardından 1579'da beylerbeyi olarak tayin edilmiş, 1582 tarihinde ise dördüncü vezirliğe yükselmiştir.

1582'de Osmanlı tahtında Sultan Üçüncü Murad Han vardı. Oğlu Şehzade Mehmed'in sünnet merasiminde şehzadeyi sünnet etme vazifesini Mehmed Paşa'ya verdiler. 55 gün süren ve cümle fukara çocuklarının, saray içoglanlarının da padişah himayesiyle sünnet edildiği bu mutantan düğünün ardından Mehmed Paşa, Cerrah Mehmed Paşa yahut sadece Cerrah Paşa diye zikredilir oldu. Padişah kendisine çok ihsanlarda bulundu. Şehzadenin sünnetinde kullanılan altın leğen, altın ibrik ve sair eşyalar da paşaya hediye edildi.

جراح پاشا

İstikamet kulun vazifesi elbet. Lakin ikbal de bir hoş tecelli. Cerrah Paşa, devlet katında sebat ile geçen yılların ardından, sehzadelğinde bizzat sünnet ettiği Sultan Üçüncü Mehmed'in sadrazamı olacaktı.

1596 Egri Seferi'ne katılan Cerrah Paşa, bu harbin ardından ikinci vezirliğe terfi etti. Aynı zamanda sadaret kaymakamı idi. 1598 yılında Hadım Ali Paşa'nın yerine sadrazam oldu. Lakin paşa rahatsızdı. Nikris ağrılarından muzdaripti. Divan toplantılarına dahi vekil göndermek zorunda kalıyordu. Kısa süre sonra bu sebepten azledildi.

Cerrah Paşa, 10 Ocak 1604 tarihinde vefat etti. Külliyesinde kendisi için inşa ettirdiği türbeye defnedildi. Adı, bugün hem bir camide hem de o külliye etrafını saran semtte yaşıyor. Kendisinden asırlar sonra inşa edilen bir tıp fakültesine adının verilmesi ise hoş bir tevafuk, ince bir kısmet...

Berceste

Ârifi nefis olmayınca kimse bulmaz Hakk'a yol

Halili

(Nefsini bilmeyen, Hakk'a yol bulamaz.)

عارفِ نفسِ اولما ینجه کیمسه بولماز حقه یول

حالی

Casus Oyunları

Casusluğu, “Bir bilginin gizlice ve sahibinin izni olmaksızın temin edilmesidir.” diye tarif ederler. Bu işi yapana da casus derler. Peşine düşülen bilgi, sadece devlete ait gizli bilgiler değildir. Casuslar, şirketler hatta aileler için de tehlike oluşturabilir. Bir devlet kendisini, casusluk faaliyetleriyle korur. Düşmanını da casuslukla yıkar. Taraflar kıyasıya çatışırlar. Bu öyle bir savaştır ki, halkın gözünden uzak yerlerde yaşanır. Halk fark etse bile kimin kimle ve ne için çatıştığını anlamasına imkân yoktur. Bu sayımızda sorularımızı casusluk tarihinin esrarengiz atmosferinden derledik.

1-Önce işe alfabesinden başlayalım. Casus kelimesinin kökeni nedir?..

a-”Yahu sus”tan gelir.

b-Herhangi bir şeyin iç yüzünü, gizli tarafını, kusurunu araştırma merakını ifade eden tecessüsle aynı kökten olan Arapça “cesse”den gelir.

c-Sezar’ı bıcaqlayan Romalı senatörlerden biri olan Gaius Cassius Longinus’un adından gelir.

d-Divânü Lügâti’t-Türk’te geçen ve “yalancı, iki yüzlü” manasında “çaşut” kelimesinden gelir.

2-Göktürk Hakanı Türgiş Şipi, Sui hanedanına mensup Çinli bir prensesle evlenir. Birkaç sene sonra hakan ölür. Yerine kardeşi Çuluk geçer. Teamül gereği dul yengesıyla evlenir. Ancak o sene Çin’deki Sui hanedanı yıkılır. Bunu fırsat bilen hakan, 621 yılında Çin’e savaş açarsa da yenilip hayatını kaybeder. Peş peşe iki hakanını kaybeden Göktürkler, iki koca eskiten yengeyi suçlar. Sarayın içine yuvalanan düşman istihbaratını yönetmek ve devleti içinden çöktürmekle itham ederler. Bu dehşetli hatun kişi kimdir?..

a-Yedi Kocalı Hürmüz

b-Eli Maşalı Su Elin

c-Leydi Chan Chin Chun

d-İçing Katun

3-1618-1648 yılları arasında Avrupa’da 30 yıl süren mezhep savaşları sonrasında 20 milyondan fazla protestan öldürülünce Vatikan’a karşı yeraltı savaşı başlatılır. Papa ve Vatikan aleyhinde mektuplar elden ele dolaşır. Bu yazılarda papaların halkı kandırdığı ve sömürdüğünden söz edilir. Vatikan’ın ödünü patlatan mektupların altında hep aynı ismin imzası vardı. Kimdi bu esrarengiz isim?..

a-Karındaşen Jack

b-Niksın Diksın

c-Türk casusu Mahmud

d-007 James Bond

4-Tarihin en kudretli istihbarat teşkilatlarından biri, Osmanlılar tarafından kurulmuştu. Fransız kralı XIII. Louis’in karısı Anne Dautrich’ten 5 Eylül 1638 tarihinde Louis adı verilen bir çocuğu olduğu ilân edilir. Bizzat

Sultan İbrahim Han 1642 yılında Paris'ten istihbarat ister. Gelen haber, akıl alır gibi değildir ve hemen arşivlenir. Batı dünyası bu gerçeği ancak 250 sene sonra, 1890 yılında anlayabilmişti. Bu mahrem bilgi sizce ne olabilir?..

a-Oğul Louis baba Louis'ten değil, Başbakan Mazarin'den olmuştur.

b-Çocuk doğarken anası, kırkı çıkmadan ebesi ölür.

c-Babası tarafından reddedilen çocuk manastıra kapatılır.

d-Notre Dame Kilisesi'nde vaftiz suyuna batırılan çocuk uyuz olur.

5- Osmanlı'da istihbarat işi yapan elemanlara ve amirlerine ne isim verilir?..

a-Zehir hafiye, amirlerine "ser hafiye"

b-Muhbir vatandaş, amirlerine "baş muhbir"

c-Böcek, amirlerine "böcekbaşı"

d-Cingöz Recai, amirlerine "cingöz başkan"

6- Düşmanın casusluk faaliyetlerini önlemeye "karşı istihbarat" derler. Osmanlı devrinde devlet sırlarının işitilmesi ve yayılmasının önüne geçmek için "Arz Odası" denilen mekânda, padişah ve devlet vazifelilerinin konuşmaları gizlice dinlenmesin diye içerideki ve dışarıdaki çeşmeler açılır, akan suların şırıltıları, konuşmaların dışarıdan dinlenilmesine mani olurdu. Uyguladıkları bir başka tedbir daha vardı. "Bizeban" unvanlı elemanlar istihdam ederlerdi. Peki, bu kişilerin özellikleri ne idi?..

a-Bir vuruşta öküz deviren güçlü kuvvetli insanlardı.

b-Sağır ve dilsiz insanlardı.

c-Çok zeki, gözü açık, hin oğlu hin kişilerdi.

d-Saray avlusunda yalın kılıç volta atarlardı.

7- Osmanlı istihbaratını bizzat yöneten İkinci Abdülhamid Han zamanında gizli teşkilatlar rahat hareket edemezlerdi. Saraya çağırılan yabancı elçiler zor anlar yaşardı. Zira kendileriyle ilgili, kendilerinin bile bilmediği mahrem bilgilerle yüzleşirlerdi. Düşmanı sürekli yoran Osmanlı istihbaratına İngilizler ne ad verirlerdi?

a-Teskilat-ı Mahsusa

b-Telekulak Cemiyeti

c-Yıldız İstihbaratı

d-Kendini Bildirme Teşkilatı

8- Belçikalı 5 Ermeni terörist, 21 Temmuz 1905'te Abdülhamid Han'a bombalı suikast düzenlediler.

Sultan, 26 kişinin hayatını kaybettiği saldırıdan birkaç saniye farkla kurtulmuştu. Teröristlerin biri dışında hepsi gemiyle kaçtı. Kaçmayı başaramayan Edward Jorris'in başına ne geldi?

a-Osmanlı hesabına çalışan ajan olarak vazifeye başladı.

b-Belgrad Ormanı'nda vahşi hayvanlara yem edildi.

c-İşkence yapılırken sakat kaldı.

d-Mermi manyağı yapıldı.

9- Arabistanlı Lawrence olarak bilinen İngiliz casus Thomas Edward Lawrance'ı bilmeyen yoktur. Arapları, Osmanlı Devleti'ne karşı kıskırtmak için büyük çaba göstermiş, bedevileri kafalamak için her türlü yolu denemişti. 6 ay boyunca nasıl bir faaliyet yürütmüştü?.

a-Deve çobanlığı yapmıştı.

b-İmamlık yapıp namaz kıldırmıştı.

c-Çölde su istasyonu açmıştı.

d-Arap aşısı çorbası dağıtmıştı.

10- 20. yüzyılın meşhur tarihçilerinden İngiliz Prof. Dr. Arnold Toynbee (1889-1975), Yunan ve Latin Klasikleri üzerine eğitim aldıktan sonra 1912-1916 yılları arasında İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nda vazifeye getirilir. Bilin bakalım hangi departmanda istihdam edilir?..

a-Ortadoğu'da otlak bulamadığı için bunalıma giren develeri kollama platformu

b-Yunanca ve Latince Tercüme bürosu

c-Hadrianapolis Antik Kazılar Koordinatörlüğü

d-İstihbarat Dairesi Türkiye Masası